

Ewaluacja ex ante Strategii Rozwoju Gminy Międzyzdroje

Międzyzdroje 2023

Dokument opracował zespół doradztwa i rozwoju Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego w Szczecinie, w składzie:

mgr Robert Żarkowski,

dr Agnieszka Malkowska,

dr Arkadiusz Malkowski,

dr Grzegorz Roman

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	4
CEL EWALUACJI	4
ZAKRES EWALUACJI	4
METODYKA EWALUACJI	5
WNIOSKI Z BADANIA EWALUACYJNEGO	5
PODSUMOWANIE I WNIOSKI Z EWALUACJI STRATEGII ROZWOJU GMINY MIĘDZYDROJE NA LATA 2023 -2030	12
Spis wykresów	14

WPROWADZENIE

Niniejszy raport został opracowany w ramach realizowanego badania pn. „Ewaluacja ex ante projektu Strategii Rozwoju Gminy Międzyzdroje na lata 2023-2030”.

Dokument powstał z inicjatywy samorządu Gminy Międzyzdroje, na zlecenie Burmistrza Międzyzdrojów Mateusza Bobka, a jego twórcami są mieszkańcy gminy wspierani przez ekspertów zewnętrznych z Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej w Szczecinie, Centrum Szkoleniowe w Szczecinie, Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie i Uniwersytetu Szczecińskiego.

Obowiązek przeprowadzenia uprzedniej ewaluacji strategii wynika z art. 10a ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, znowelizowanej w roku 2020. Strategia Rozwoju Gminy Międzyzdroje na lata 2023-2030 powstawała z uwzględnieniem nowego trybu procedowania i zakresu merytorycznego dokumentów strategicznych, przygotowywanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

CEL EWALUACJI

Głównym celem przedmiotowej ewaluacji była ocena **ex ante projektu Strategii**, w zakresie przewidywanej skuteczności i efektywności, a także spójności oraz sformułowanie możliwych do zastosowania rekomendacji dotyczących pożądaných zmian projektu dokumentu. Ewaluacja powinna towarzyszyć realizacji projektu na każdym jego etapie i dostarczać informacji wspomagających zarządzanie projektem oraz osiąganie założonych celów. Ewaluacja ex ante opiera się na analizie czynników mogących wpływać na realizację projektu i jego sukces końcowy.

ZAKRES EWALUACJI

Niniejsze opracowanie jest ewaluacją ex ante, tzn. przeglądem dokumentu przed rozpoczęciem realizacji interwencji przewidzianej w projekcie Strategii. Ocenę projektu Strategii dokonano w oparciu o kryteria:

- TRAFNOŚĆ** – wniosków z diagnozy ocena trafności wizji, celów strategicznych i planowanych kierunków działań względem zidentyfikowanych potrzeb, problemów i wyzwań rozwojowych gminy;
- SPÓJNOŚĆ WEWNĘTRZNA I ZEWNĘTRZNA PROJEKTU DOKUMENTU** – ocena spójności wewnętrznej między celami a zaplanowanymi działaniami oraz między całym dokumentem a założeniami dokumentów wyższego rzędu lub równorzędnym;
- SKUTECZNOŚĆ** – ocena skuteczności systemu wdrażania Strategii względem osiągnięcia wyznaczonych celów;

- **EFEKTYWNOŚĆ** – ocena przewidywanych zasobów pod kątem realizacji wyznaczonych celów.

METODYKA EWALUACJI

Idea Ewaluacji ex ante opiera się na badaniu umożliwiającym konstruktywne spojrzenia na całą ścieżkę partycypacyjnego procesu opracowania Strategii Rozwoju Gminy Międzyzdroje na lata 2023-2030.

W ramach prac nad dokumentem Strategii Rozwoju Gminy Międzyzdroje na lata 2023-2030 zastosowano przede wszystkim ewaluację partycypacyjną. Twórcy Strategii już na etapie diagnozy, jak i kolejnych etapach tworzenia założeń programowych, przestrzennych i funkcjonalnych dokumentu, zaangażowali możliwie liczną grupę przedstawicieli mieszkańców Gminy Międzyzdroje. Wyrazem tego były warsztaty, spotkania konsultacyjne, wizje lokalne. Pozwoliło to nie tylko na powstanie dokumentu, który jest konsensusem oczekiwań i możliwości ale także dało okazję do lepszego poznania samej Strategii, a także umożliwiło wywieranie bezpośredniego wpływu na jej kształt.

Ostateczne zakończenie ewaluacji nastąpiło po opracowaniu projektu Strategii uwzględniające wnioski z konsultacji społecznych i opiniowania dokumentu przez Państwowe Gospodarstwo Wodne – Wody Polskie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Wydział Zarządzania Strategicznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego.

Podstawowym narzędziem badawczym wykorzystywanym w badaniu ewaluacyjnym była ankieta internetowa. Pytania ankietowe zgodnie z przyjętymi normami i wymogami ustawowymi, odnosiły się do przynajmniej jednego kryterium ewaluacyjnego pozwalającego na sformułowanie oceny. Uzupełnieniem badania ankietowego był panel ekspercki przeprowadzony przez ekspertów z Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej Centrum Szkoleniowe w Szczecinie, Uniwersytetu Szczecińskiego i Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie.

WNIOSKI Z BADANIA EWALUACYJNEGO

W ramach prac ewaluacyjnych w sierpniu 2023 r. zrealizowano badanie ankietowe (w formie ankiety on-line) wśród pracowników Urzędu Miejskiego w Międzyzdrojach i jednostek gminnych. Taki wybór ankietowanych podyktowany był zapisami Strategii, która zakłada że to właśnie wśród tych osób rekrutowani będą odpowiedzialni za realizację konkretnych przedsięwzięć. Pytania ankietowe miały ocenić **TRAFNOŚĆ, SPÓJNOŚĆ, SKUTECZNOŚĆ i EFEKTYWNOŚĆ** założonych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Międzyzdroje na lata: 2023-2030 zapisów i działań.

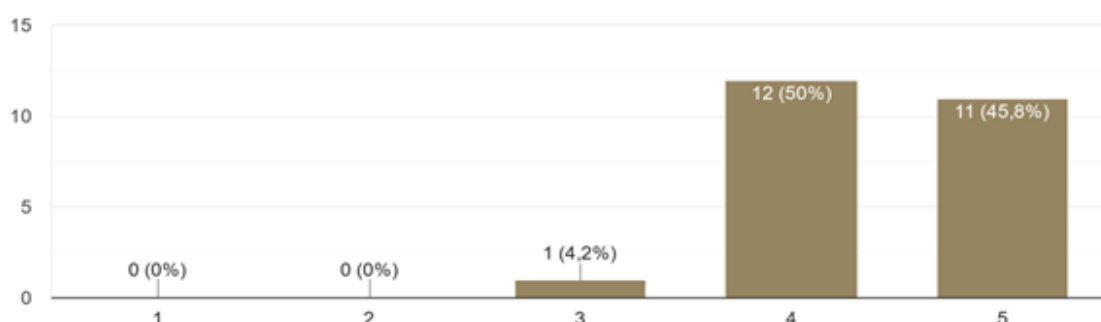
TRAFNOŚĆ

Kryterium pozwala określić w jakim stopniu cele programu odpowiadają potrzebom jego adresatów. Ocena dotyczy kompletności wniosków z diagnozy, oceny trafności wizji, celów strategicznych i

planowanych kierunków działań względem zidentyfikowanych potrzeb, problemów i wyzwań rozwojowych gminy.

W kontekście oceny trafności wniosków z diagnozy respondenci odpowiadali na pytanie: „**Czy Pana(i) zdaniem zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Międzyzdroje na lata 2023-2030 wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy są trafne (tzn. rzeczywiście odzwierciedlają aktualne i prognozowane problemy i potrzeby gminy oraz mieszkańców)? Proszę ocenić w skali od 1 do 5 gwiazdek, gdzie 1 gwiazdka oznacza niedostateczną, a 5 gwiazdek bardzo dobrą/wysoką trafność diagnozy**”. Zdecydowana większość respondentów pozytywnie oceniła trafność wniosków z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej - [zob. wykres 1].

Wykres 1. Trafność wniosków z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy w ocenie głównych przyszłych realizatorów

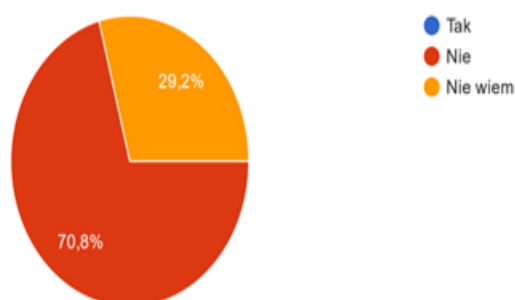

Źródło: opracowano na podstawie wyników badania ankietowego.

Oceniając kompletność respondenci odpowiadali na pytanie: „**Czy Pana(i) zdaniem w Strategii Rozwoju Międzyzdroje na lata 2023-2030 we wnioskach z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy brakuje wskazania jakiegoś istotnego problemu lub potrzeby gminy oraz mieszkańców? TAK (jakiego? proszę podać 1, najważniejszą Pana(i) zdaniem propozycję)**”.

Ponad 70% respondentów wskazało, że wnioski z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy są kompletne. Żaden z ankietowanych nie wskazał potencjalnie brakujących problemów lub potrzeb gminy i jej mieszkańców – [zob. wykres 2].

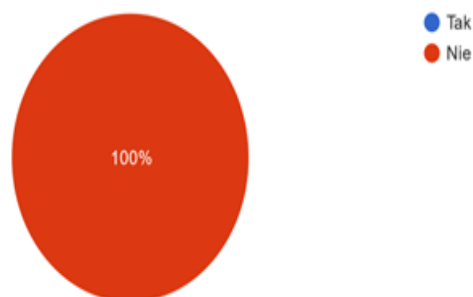
Wykres 2. Kompletność wniosków z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy w ocenie głównych przyszłych realizatorów

Źródło: opracowano na podstawie wyników badania ankietowego.

Ankietowani byli zgodni także w kwestii dodatkowych uwag i sugestii zmian w odniesieniu do wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Międzyzdroje na lata 2023-2030 – [zob. wykres 3].

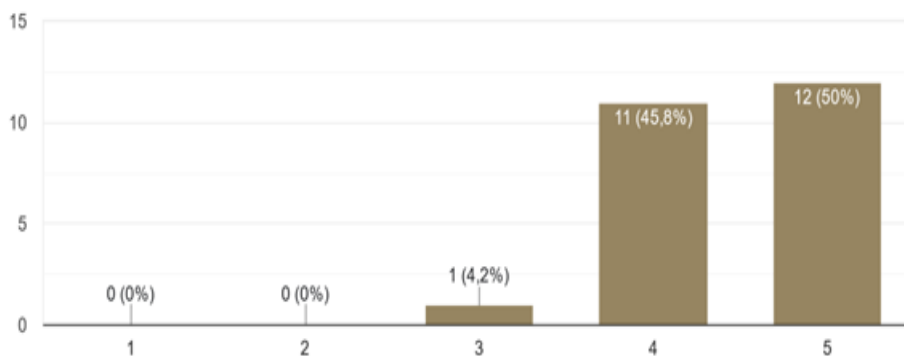
Wykres 3. Czy ma Pan(i) jakieś dodatkowe uwagi, komentarze, spostrzeżenia lub sugestie zmian w odniesieniu do wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Międzyzdroje na lata 2023-2030?

Źródło: opracowano na podstawie wyników badania ankietowego.

W ramach odpowiedzi na pytanie o to, czy określone w strategii kierunki działań zostały trafnie dobrane do celów i wniosków z diagnozy, ankietowani wskazali na właściwe określenie katalogu działań (średnia ocen 4,45) – [zob. wykres 4].

Wykres 4. Trafność zakładanej w strategii interwencji w ocenie głównych przyszłych realizatorów (czy określone w strategii kierunki działań zostały trafnie dobrane do celów i wniosków z diagnozy)

Źródło: opracowano na podstawie wyników badania ankietowego.

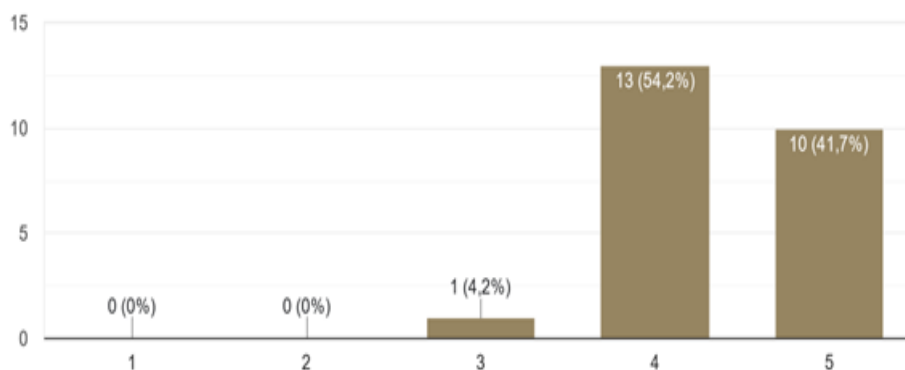
Można zatem stwierdzić, że Strategia Rozwoju Gminy Międzyzdroje na lata 2023-2030 zawiera kompleksową listę działań, które odpowiadają na aktualne i prognozowane problemy i potrzeby gminy oraz wszystkich mieszkańców.

SPÓJNOŚĆ

Warunkiem niezbędnym w planowaniu strategicznym jest spójność czyli określenie czy postawione w dokumencie wnioski, cele wynikają w sposób logiczny z przeprowadzonej diagnozy. Dlatego też na etapie badań ewaluacyjnych zadano respondentom następujące pytanie: **Czy Pana(i) zdaniem określone w Strategii Rozwoju Gminy Międzyzdroje na lata 2023-2030 obszary i cele strategiczne w sposób logiczny wynikają z wniosków z diagnozy?**

Średnia ocen w pytaniu o to, czy obszary i cele strategiczne w sposób logiczny wynikają z przeprowadzonej diagnozy (w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza brak spójności, a 5 gwiazdek bardzo dobre powiązanie celów z wnioskami z diagnozy) była wysoka i wyniosła 4,4 – [zob. wykres 5].

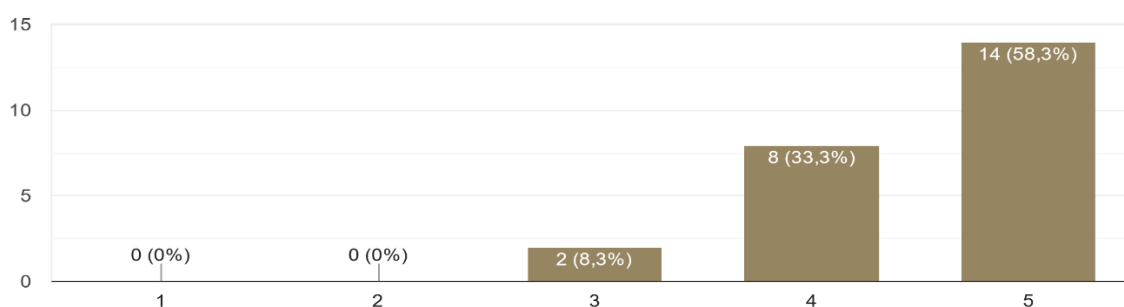
Wykres 5. Spójność strategii w ocenie głównych przyszłym realizatorów (czy obszary i cele strategiczne w sposób logiczny wynikają z przeprowadzonej diagnozy)

Źródło: opracowano na podstawie wyników badania ankietowego.

Jeszcze lepiej oceniona została poprawność zdefiniowania celów – na poziomie 4,5 (w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza niepoprawne, a 5 gwiazdek bardzo dobre określenie celów). W opinii respondentów zostały one sformułowane w sposób jasny i klarowny, a ich osiągnięcie jest mierzalne – [zob. wykres 6].

Wykres 6. Poprawność zdefiniowania celów w ocenie głównych przyszłym realizatorów

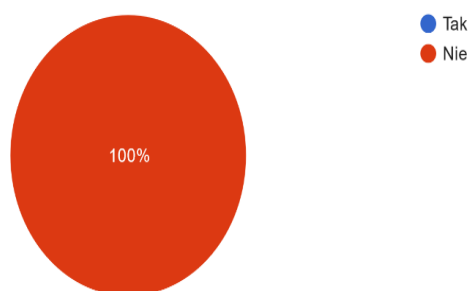

Źródło: opracowano na podstawie wyników badania ankietowego.

Fakt, że ankietowani nie wnosili żadnych uwag i komentarzy, sugestii oraz zmian w zakresie celów określonych w Strategii, sugeruje, iż są one poprawnie zdefiniowane i odpowiadają zidentyfikowanym potrzebom gminy i jej mieszkańców – [zob. wykres 7].

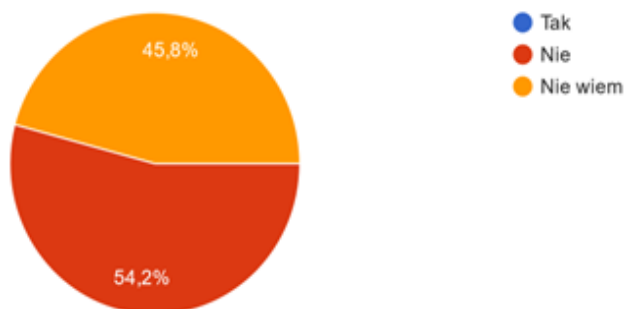
Wykres 7. Czy ma Pan(i) jakieś dodatkowe uwagi, komentarze, spostrzeżenia lub sugestie zmian w odniesieniu do celów określonych w Strategii Rozwoju Gminy Międzyzdroje na lata 2023-2030?

Źródło: opracowano na podstawie wyników badania ankietowego.

Ok. 54% respondentów oceniła, że w strategii nie brakuje też żadnego istotnego działania, które odpowiadałoby na aktualne i prognozowane problemy i potrzeby gminy oraz wszystkich mieszkańców. Jednocześnie ok. 46 % nie miało zdania w tym temacie. Żadna z ankietowanych osób nie przedstawiła swoje propozycji nowych zadań – [zob. wykres 8].

Wykres 8. Czy Pana(i) zdaniem w Strategii Rozwoju Gminy Międzyzdroje na lata 2023-2030 brakuje jakiegoś istotnego działania, które odpowiadałoby na aktualne i prognozowane problemy i potrzeby gminy oraz mieszkańców?

Źródło: opracowano na podstawie wyników badania ankietowego.

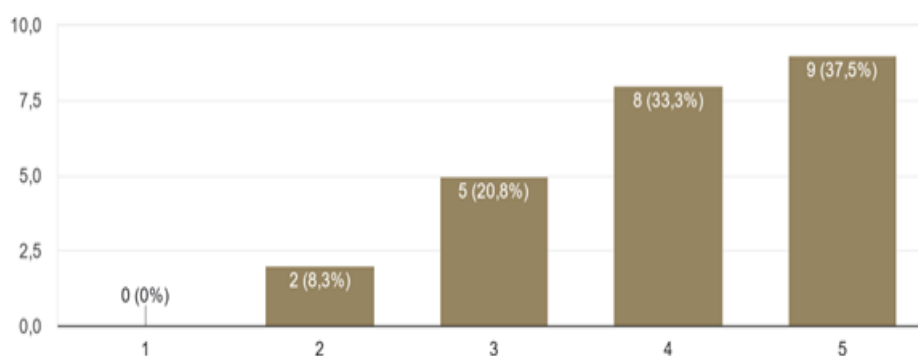
Wyniki badania wskazują, że obszary i cele strategiczne w sposób logiczny wynikają z wniosków diagnozy.

SKUTECZNOŚĆ

Kryterium to pozwala ocenić, do jakiego stopnia cele przedsięwzięcia zdefiniowane na etapie programowania mogą zostać osiągnięte. W przypadku ewaluacji ex ante analizowane jest przede wszystkim to, czy zasoby rzeczowe i czasowe dają realną możliwość zrealizowania przyjętych w Strategii działań.

Zgodnie z opinią respondentów, **realizacja kierunków działań określonych w Strategii jest możliwa w wyznaczonym czasie i przy wyznaczonych zasobach**. Średnia ocen wyniosła 4,0 (w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza nierealne, a 5 bardzo wysokie prawdopodobieństwo realizacji działań). Jest ona o tyle istotna i pozytywna, że ankietowane osoby będą pośrednio i bezpośrednio odpowiadały za wdrożenie założeń Strategii – [zob. wykres 9].

Wykres 9. Możliwość realizacji kierunków działań określonych w Strategii w ocenie głównych przyszłych realizatorów

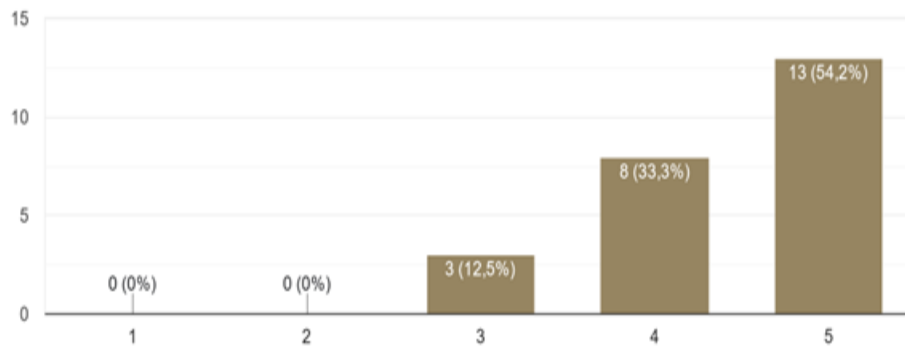
Źródło: opracowano na podstawie wyników badania ankietowego.

EFEKTYWNOŚĆ

Efektywność Strategii zależy od kombinacji czynników wewnętrznych tzn. odpowiedniego założenia celu, doboru środków oraz mechanizmów wdrożenia oraz czynników zewnętrznych (możliwości pozyskania finansowania zewnętrznego, koniunktury gospodarczej, zmian demograficznych), na które Gmina Międzyzdroje może mieć ograniczony wpływ.

Respondenci ocenili przewidywaną efektywność kierunków działań określonych w Strategii. Średnia ocen wyniosła 4,4 (w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo niską przewidywaną, a 5 bardzo wysoką przewidywaną efektywność zaproponowanych rozwiązań/działania) – [zob. wykres 10].

Wykres 10. Przewidywana efektywność kierunków działań określonych w strategii w ocenie głównych przyszłym realizatorów

Źródło: opracowano na podstawie wyników badania ankietowego.

Na podstawie tej oceny można stwierdzić, że według głównych przyszłych realizatorów kierunki działań stanowią optymalną drogą do osiągnięcia zakładanych efektów.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI Z EWALUACJI STRATEGII ROZWOJU GMINY MIĘDZYDROJE NA LATA 2023 -2030

Wewnętrzny proces ewaluacji ex ante został przeprowadzony dla projektu Strategii rozwoju Gminy Międzyzdroje na lata 2023-2030, po przeprowadzeniu szerokich konsultacji społecznych. Wnioski z ewaluacji są efektem eksperckiego warsztatu przeprowadzonego z udziałem ekspertów z Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej, Uniwersytetu Szczecińskiego i Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie.

SPÓJNOŚĆ WEWNĘTRZNA I ZEWNĘTRZNA

Analiza spójności projektu Strategii Rozwoju Gminy Międzyzdroje na lata 2023-2030, wykazała jej silne powiązania m.in. z politykami publicznymi i celami rozwojowymi zarówno poziomu regionalnego i krajowego, co gwarantuje m.in. możliwość współfinansowania planowanych działań z różnych źródeł. Jest to istotne ze względu na fakt, że budżet i możliwości Gminy Międzyzdroje, pozwalają na realizację założeń Strategii przy współfinansowaniu przyjętych zadań ze środków zewnętrznych.

Analiza relacji pozwoliła na pozytywną ocenę treści Strategii w wymiarze wewnętrznej spójności, jak również powiązań mających charakter przyczynowo-skutkowy. Przyjęta wizja, misja, jak i cele odpowiadają zidentyfikowanym wyzwaniom.

SKUTECZNOŚĆ PROJEKTU STRATEGII

Konstruując cele strategiczne i operacyjne zadbane o ujęcie w nich problemów społecznych, gospodarczych oraz środowiskowych kluczowych dla rozwoju Gminy Międzyzdroje. W Strategii Rozwoju Gminy Międzyzdroje na lata 2023-2030, stworzono przejrzysty układ odpowiedzialności przypisując ciężar odpowiedzialności za realizację zadań poszczególnym podmiotom (jednostkom gminnym), zdefiniowano mechanizmy i instrumenty wdrożeniowe - na czele z instrumentami finansowymi. Projekt Strategii zawiera procedury monitoringu, ewaluacji i ewentualnej aktualizacji dokumentu, w tym określa wartości bazowe i docelowe dla wskaźników przyporządkowanych działaniom w ramach celów operacyjnych strategii.

EFEKTYWNOŚĆ PROJEKTU STRATEGII

Instrumenty finansowe są jednym z najistotniejszych elementów systemu realizacji Strategii Rozwoju Gminy Międzyzdroje na lata 2023-2030. W projekcie dokumentu wskazano szacowane ramy

finansowe, dowodząc jednocześnie, że gmina dysponuje potencjałem sfinansowania planowanych inwestycji, przy założeniu wsparcia zewnętrznego. Tak nakreślony system finansowania celów rozwojowych należy ocenić jako bezpieczny i efektywny. Sugeruje się przy tym bieżącą aktualizację zagadnień budżetowych w przypadku pojawienia się nowych źródeł finansowania. Od skuteczności aplikowania o dodatkowe środki zewnętrzne, w dużej mierze będzie zależał końcowy poziom wykonania strategii i osiągnięcia celów rozwojowych.

W kontekście efektywności Strategii Rozwoju Gminy Międzyzdroje na lata 2023-2030 należy zaakcentować pozytywne oceny odnoszące się do wyznaczonych celów, działań i systemu ich wdrażania, wystawione w ramach badania ankietowego on-line .

Spis wykresów

Wykres 1. Trafność wniosków z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy w ocenie głównych przyszłym realizatorów.	6
Wykres 2. Kompletność wniosków z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy w ocenie głównych przyszłym realizatorów.	6
Wykres 3. Czy ma Pan(i) jakieś dodatkowe uwagi, komentarze, zauważenia lub sugestie zmian w odniesieniu do wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Międzyzdroje na lata 2023-2030?	7
Wykres 4. Trafność zakładanej w strategii interwencji w ocenie głównych przyszłych realizatorów (czy określone w strategii kierunki działań zostały trafnie dobrane do celów i wniosków z diagnozy).....	7
Wykres 5. Spójność strategii w ocenie głównych przyszłym realizatorów (czy obszary i cele strategiczne w sposób logiczny wynikają z przeprowadzonej diagnozy).....	8
Wykres 6. Poprawność zdefiniowania celów w ocenie głównych przyszłych realizatorów.	8
Wykres 7. Czy ma Pan(i) jakieś dodatkowe uwagi, komentarze, zauważenia lub sugestie zmian w odniesieniu do celów określonych w Strategii Rozwoju Gminy Międzyzdroje na lata 2023-2030?	9
Wykres 8. Czy Pana(i) zdaniem w Strategii Rozwoju Gminy Międzyzdroje na lata 2023-2030 brakuje jakiegoś istotnego działania, które odpowiadałoby na aktualne i prognozowane problemy i potrzeby gminy oraz mieszkańców?	9
Wykres 9. Możliwość realizacji kierunków działań określonych w Strategii w ocenie głównych przyszłych realizatorów	10
Wykres 10. Przewidywana efektywność kierunków działań określonych w strategii w ocenie głównych przyszłym realizatorów.	11